सेवा केन्द्र प्रधानको काँधमा । पृष्ठ ४ मा

विकास खबरपत्रिका राष्ट्रिय साप्ताहिक

sfof{no
थाहा नगरपालिका-४
मिडिया चोक, मकवानपुर
;Dks{g+
९८०७२२५०७२
Odh
bikaskhabar@gmail.com

प्रेस काउन्सिलबाट ‘क’ वर्गको मान्यता प्राप्त

विकास

www.bikaskhabar.com खबरपत्रिका साप्ताहिक

● मकवानपुर, वर्ष-१०, ● अंक-३७, ● २०७४ चैत्र १२ गते सोमबार, ● 26 March. 2018, ● नेपाल सम्वत्-११३८, ● पृष्ठ-६, ● मूल्य रु. ५/-

जोखिम घटाउन प्रहरीसंग सहकार्य हुन्छ-विष्ट

थाहानगर क्षेत्रमा टिपरको तिब्रगतिका कारण हुने जोखिम घटाउने विषयमा इलाका प्रहरी कार्यालय पालुङसंग समन्वय गरेर नियन्त्रणको प्रयास थालिने थाहा नगरपालिका प्रमुख लवशेर विष्टले बताएका छन् । दुर्घटना न्यूनीकरण गर्न थाहानगरको मुख्य सडक छेउछाउको टहरा तथा निर्माण समाग्री कानून बमोजिम हटाउन सूचना जारी गरिरहेको समेत नगरपालिका प्रमुख विष्टले प्रतिक्रिया दिए ।

मुख्य राजमार्ग साघुरो भएको र सडक पेटी तथा पार्किङ समेत व्यवस्थित नभएको भन्दै थाहानगर कार्यपालिकाले टहरा हटाउने विषयमा यस अघि नै निर्णय गरिसकेको छ । निर्णय कार्यान्वयनका लागि सूचना टाँस बाहेक अरू कुनैपनि कार्य हुन सकेको छैन । प्रमुख विष्टले भने-‘निर्माण सामग्री र टहरा मात्रै नभई अब तरकारीको सिजनका बेला सडकमै तरकारी संकलन गर्ने चलनले झन समस्या निम्तिनेछ त्यसलाई समेत व्यवस्थित गर्ने गरी हामीले सोचिरहेका छौं ।’

नगर क्षेत्रका व्यस्थ सडकहरूमा अटेर गरी टहरा राखी नहटाउने र निर्माण सामाग्री थुपार्नेलाई व्यवस्थित गर्न नगरपालिका लागि रहेको प्रमुख विष्टको भनाइ छ । एक हप्ता भित्रमा नगर कार्यपालिकाको बैठक बसी हाम्रो निर्णय कत्तिको कार्यन्वयन भयो भएन समिक्षा गरि अघि बढ्छौं, विष्टले भने । निर्णयको महिनौसम्म कार्यान्वयन नहुने निर्णय अब कहिलेबाट होला ? विकास खबरपत्रिकाको जिज्ञासामा प्रमुख विष्टले प्रतिवद्धता व्यक्त गदै भने-‘हामीले पहल पहिलादेखि नै गर्दै आएकोले अब चाडै नै हट्ने छ ।’

‘टिपर त्रासदी’

◆ जनक लामा
थाहानगर

भूकम्पपछिको पुर्ननिर्माणले तिब्रता पाएसँगै टिपरले त्रिभुवनराजपथको थाहानगर खण्डमा जोखिम बढाएको छ । थाहानगरमा निर्माण सामाग्रीको खपत बढ्नू, विभिन्न विकास कार्य थपिनूलगायतका कारणले सडकमा तुलनात्मक रूपमा टिपर आवतजावत गर्ने संख्या दोब्बर/तेब्बर बढेको हो । खास गरेर वैधानिक वा अवैधानिक रूपमा संचालनमा रहेका ढुङ्गा, गिटी,

थाहानगरको शिखरकोटमा ।

वालुवालगायत खानी संचालनमा आउनु, ट्याक्टर भन्दा ढुवानीमा किफायती हुनु लगायतका कारण टिपरको संख्या दिनदिनै बढेको हो । एकातिर टिपरको संख्या थपिनू र अर्कातिर तिब्रगतिमा टिपर संचालन हुनूले बजार र विद्यालय क्षेत्रमा अत्याधिक जोखिम बढेको हो ।

‘मान दिनेलाई मान दिने हो, सान दिनेलाई हान दिने हो’, त्रिभुवन राजपथको थाहानगर हुँदै गुडिरहेको एउटा टिपर अगाडि यस्तै *उत्ताउलो* भनाई लेखिएको थियो । घटना अलि अघिको हो, १७ भदौ विहान थाहा नगरपालिका वडा नंम्बर ६ की मनिषा विडारी (१२) ले टिपरलाई कुनै सान दिएकी थिइनन् । टिपर आएको देखेपछि सडक भित्तामा सेपिएर बसेकी विडारीलाई टिपरले ठक्कर दियो, उनी घाइते भइन् अन्ततः ज्यान गयो । उनलाई ना ५ ख २५४६ नम्बरको टिपरले ठक्कर दिएको थियो । थाहानगरको जनकल्याण मावितिर बाट हुइँकिएर आएको ना २ क १५०२ नम्बरको टिपर खैटेखोला पुल नजिकैको सडकबाट छेउलाग्यो । घटनामा सडक छेवैमा रोकिराखेको बा ३७ प ४४ नम्बरको मोटर साइकल समेत च्यापियो । दुर्घटनामा मोटराइकल क्षति भयो, टिपरले बल्ड्याङ खायो र चालक सामान्य घाइते भए । स्थानीयहरू त्यही बेलाबाट टिपरदेखि आतंकित भए र, भन्न थाले ***‘टिपर आतंक ।’***

> तिब्रगतिमा गुड्ने टिपरका कारण थाहानगरमा दुर्घटनाको जोखिम बढेको छ ।

मकवानपुरमा टिपर दुर्घटना हुनु, मानिसलाई ठक्कर दिनू यो पहिलो र एक मात्र घटना भने होइन । जिल्लामा टिपरसंग सम्बन्धीत यस्ता घटनाहरू कयन भएको जिल्ला प्रहरी कार्यालयको तथ्याङ्क छ । टिपरसंग सम्बन्धीत घटना चालकको लापरबाहीकै कारण भएको प्रहरी तथ्याङ्कले देखाउँछ । अधिकांश घटना तिब्र गतिका कारण भएको प्रहरी रिपोर्ट छ । थाहा नगरपालिका क्षेत्रमा दुई वर्ष यता ८ वटा ठूला सवारी साधन दुर्घटना भएको छ भने १० जनाको मत्यु भएको पालुङ प्रहरीको तथ्याङ्क छ । मृत्यू हुनेहरू अधिकांश ट्रक र टिपर दुर्घटनामा परेका हुन् ।

पालुङ बहुमुखी क्याम्पस थाहानगरका प्रध्यापक दिपक विष्टले भने-‘बाईक चलाईरहेको अवस्थामा टिपर अगाडी वा पछाडी देखे टाढैबाट छेउ लागेर बस्नुपर्छ ।’ अन्य सवारी साधनको तुलनामा टिपर चलक प्रायः युवापुस्ता हुनाले पनि तिब्रगतिमा हाँक्ने गरेको अर्का प्रध्यापक राजन मिश्रको बुझाई छ । हाइड्रोलिक इञ्जिनका ती टिपरका अधिकांश चालक कम अनुभवी भएकोले पनि बढी दुर्घटना भइरहेको विभिन्न तथ्याङ्कले देखाएको छ ।

टिपरका कारण भएको धुवा धुलोले दैनिक पसल सञ्चालनमा समेत गह्रो भएको थाहा नगरपालिका ३ सिर्जना बस्तीका मनलाल गोपाली दुखेसो पोख्छन् । चालकहरूलाई विस्तारै हाँक्न अनुरोध गरेको बताउँदै व्यवशायी गोपाली भन्छन्-‘मान्दै मान्दैनन् र झर्किएर जवाफ

बाँकी पेज ६ मा

सानालाई गन्दैनन्, सन्देश पनि पढ्दैनन्

◆ विकास संवाददाता

त्रिभुवन राजपथको थाहानगर सडकमा संचालन हुने सवारी साधनले साना दुई, तीन तथा चार पाङ्ग्रे सवारीलाई हेपेर हाँक्ने गरेको बताइएको छ । नगर क्षेत्रको सडक भएर गुड्ने खास गरी टिपर चालकले यस्तो व्यवहार गर्ने गरेको गुनासो आएको हो । एक मोटरसाइकल चालकले भने-‘सडक फराकिलो हुँदाहुँदै पनि साना सवारीलाई तर्साउँदै हाँक्ने गर्छन, यसो गर्दा ठक्कर दिनै पर्दैन आत्तिएर दुर्घटना हुन सक्छ ।’ उनले थपे-‘आफूलाई खै के ठान्छन्, साना सवारीलाई त गन्दै गन्दैनन् ।’

यसैबीच थाहानगरका विभिन्न क्षेत्रमा राखिएको ट्राफिक सचेतनाका सन्देशहरू सवारी चालकहरूले पढ्ने नगरेको गुनासो छ । विद्यालय क्षेत्रमा राखिएको बोर्डहरूलाई ख्याल नै नगरी सवारी साधन हाँक्ने गरेको अभिभावक तथा शिक्षकले बताएका छन् । थाहा नगरपालिका वडा नंम्बर ४ मा रहेको हिमालयन बोर्डिङ स्कूलले राखेको *‘विद्यालय क्षेत्र’* अंकित बोर्ड त सावारी साधनकै ठक्कबाट ढलेको बताइएको छ । यसरी सन्देश पनि नपढ्ने तथा ट्राफिक नियम पालना नगरेपछि नगरमा दुर्घटनाको

थाहानगरको शिखरकोट नजिकै राखिएको ट्राफिक सचेतना बोर्ड ।

जोखिम दिनदिनै बढेको छ ।

यसपाली मात्रै थाहा नगरपालिकाको आर्थिक सहयोगमा इलाका प्रहरी कार्यालय पालुङले नगरका विभिन्न बजार क्षेत्रमा ट्राफिक सचेतनाका सन्देश तथा चिन्ह राखीएको इलाका प्रहरी कार्यालय पालुङका प्रमुख विरेन्द्र पासवानले बताए ।

JolQmut 36gf btf{;DaGwL h?/L ;'rgf Û

जन्म दर्ता बालबालिकाको नैसर्गिक अधिकार हो । जन्मेको ३५ दिन भित्रै आफ्नो स्थानीय तहमा गई दर्ता गरौं । जन्म र मृत्यु दर्ताको सूचना परिवारको मुख्य व्यक्तिले र निजको अनुपस्थितिमा परिवारको उमेर पुगेको व्यक्तिले सूचना दिन सक्छन् । जन्म, मृत्यु, बसाई सराई, विवाह एवं सम्बन्ध विच्छेदका घटना दर्ता गर्नु नागरिकको कर्तव्य हो । बसाई सराई गर्दा व्यक्ति आफू मात्र बसाई सरी गए व्यक्तिले र परिवार नै बसाई सरी गए परिवारको मुख्य व्यक्तिले दर्ता गर्नु पर्छ ।

yfxf gu/kflnsf
gu/ sfo{kflnsfsf] sfo{no
OGb|o0fLrf}', dsjfgk'/

नेपाल सरकारको सूचना Û

हाम्रो हरेक कदमहरु राष्ट्रिय स्वार्थबाट प्रेरित हुने संस्कृतिको विकास गरौं ।

नेपाल सरकार
;'rgf tyf ;~rf/ dGqfno
सूचना विभाग

प्रेसकाउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त | www.bikaskhabar.com
जि.प्र.का.दर्ता नं. ५९/२०६५/०६६ म.जि.हु.दर्ता नं. २३/२०६६/०६७

सम्पादकीय

सीपमूलक शिक्षाले मात्र समृद्धि

कुनै पनि देशका नागरिकको स्तरले त्यो देशको समग्र स्तर मापन गर्ने गर्दछ । ठीक त्यसैगरी नागरिकको स्तर कस्तो छ भन्ने कुरा त्यस देशको शिक्षा प्रणाली कस्तो छ भन्ने कुरामा निर्भर रहन्छ । हामी भन्छौं–शिक्षा देश निर्माणको आधार हो तर व्यवहारतः हेर्‍यौं भने नेपालको शिक्षा प्रणालीकै कारण आफ्नो जीवन बदलेको र देश निर्माणमा समर्पित भएको संख्या निकै थोरै छ । दैनिक १ हजार ५ सयको संख्यामा अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलबाट तेस्रो मुलुकका लागि बाहिरिने शिक्षित बेरोजगारहरुको जुलुसले नेपालको शिक्षा प्रणाली कस्तो छ देखाइरहेको छ । हुन त नेपाल गरिव हुनु र लाखौं युवाहरु बेरोजगार हुनुमा सबै शिक्षा प्रणालीलाई मात्र दोष दिएर अन्य क्षेत्र रमिते बन्न मिल्दैन तर पनि मूल प्रबृत्ति हेर्दा नेपालको शिक्षा प्रणालीले श्रम गरेर खाने सीप सिकाएन । न यसले श्रम गरेर खाने सीप सिकायो, न त श्रम गर्नुपर्छ भन्ने धारणाकै विकास गरायो । कुनै स्वरोजगारमूलक तालिम खुल्दा कम पढेलेखेकाहरुको चासो हुन्छ तर सानो पदमा नै किन नहोस् जागिरका लागि हजारौं शिक्षितहरुको भीड लाग्छ । गत वर्ष वनपालेमा जागिर खुल्दा राप्ती अञ्चलबाट मात्र हजारौंले प्रतिष्पर्धा गरे तर युवा स्वरोजगारीका लागि बैंकमा आएको ठूलो रकम परिचालन हुन नसकेर फिर्ता गयो । आखिर यस्तो किन ? यो नेपालको शिक्षा प्रणालीको असफलता हो कि होइन ?

डिग्रीको प्रमाणपत्र बाकसमा राखेर कुनै व्यक्ति अदक्ष जनशक्तिको रुपमा काम गर्न तेस्रो मुलुक जानुपर्ने स्थिति छ । त्यही प्रमाणपत्र धरौटी राखेर न उसले देशभित्र कुनै उद्यम गर्ने व्यवस्था छ, न त्यसका लागि दक्ष र सक्षम जनशक्ति नै यो शिक्षा प्रणालीले दिन सकेको छ । बरु उच्च शिक्षा पढेको व्यक्ति सानो काममा अल्झनु हुँदैन भन्ने गलत मानसिकताको विकास गर इदिएको छ, हाम्रो शिक्षा प्रणालीले । स्तरीय शिक्षाका लागि सक्षम शिक्षक चाहिन्छ भन्ने निर्विवादित मान्यता हो । तर यसलाई कार्यान्वयन गर्न निकै कठिन छ । अहिलेको प्रणाली र संरचनाले यसलाई थेग्न सकेको छैन । शिक्षण पेशा सम्मानित कर्म हो तर कति शिक्षकले यो सम्मान कायम राख्न सकेका छन् भन्ने पनि महत्वपूर्ण पक्ष हो ।

प्रायः गाउँक्षेत्रका विद्यालय र तिनको शैक्षिकस्तर हेर्दा शिक्षकहरुको सक्षमतामा प्रश्न उठाउने प्रशस्त आधार छन् । सक्षम शिक्षकसँगै व्यावहारिक शिक्षा प्रणाली अहिलेको महत्वपूर्ण सवाल हो । जतिसुकै सक्षम शिक्षक भए पनि वा उसले जतिसुकै राम्रोसँग शिक्षण गरेर पनि स्पष्ट भिजनसहितको शिक्षा प्रणाली भएन भने परिणामका हिसाबले शैक्षिकस्तर त माथि उठ्न सक्ला तर समग्र देशको स्थिति माथि उठ्न सक्दैन ।

अहिलेको शिक्षा प्रणालीको गन्तव्य भनेको तेस्रो मुलुक छ । विद्यार्थी सफल भए पनि विदेश, असफल भए पनि विदेश । एउटा विद्यार्थीले राम्रोसँग पढ्यो र केही गर्न खोज्यो भने ऊ पनि अन्ततः विदेश नै जानुपर्छ । एउटा विद्यार्थी असफल भयो र केही गर्न सकेन भने पनि ऊ जीविकाका लागि विदेश नै जानुपर्छ । हामीले दक्ष नागरिक उत्पादन गरे पनि विदेशीकै लागि, अदक्ष नागरिक उत्पादन गरे पनि विदेशीकै लागि । यो शिक्षा क्षेत्रको मात्र होइन, राज्यकै लागि गम्भीर चुनौती हो । यो चुनौतीलाई अन्त्य गरी देशको माटो सुहाउँदो देशका लागि चाहिने जनशक्ति उत्पादन गर्ने शिक्षा प्रणाली बनाउनुपर्छ । यसका लागि अब सर्व अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकारले यस विषयमा दृढ योजना बनाउनु आवश्यक छ ।

yfxf gu/kflnsfsf]lzv/sf[6 sfp06/af6 lbjfa; ;]jf

विहान	६:१५	बजे काठमाण्डौ (हाइस)
विहान	६:१५	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	७:१५	बजे काठमाण्डौ (बस)
विहान	८:00	बजे हेटौडा (बस)
विहान	८:१५	बजे सिमभन्ज्याङ हुँदै काडमाण्डौ (फोर्स)
विहान	९: 00	बजे काठमाण्डौ (मिनीबस)
विहान	९:00	बजे हेटौंडा जम्बो हाइस
विहान	९:४५	बजे काठमाण्डौ फोर्स
विहान	१0:१५	बजे मार्खु, पालुङ हुँदै हेटौंडा (मिनीबर्स)
विहान	१0:१५	बजे काठमाण्डौ(फोर्स)
विहान	१0:३0	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	११:१५	बजे काठमाण्डौ (मिनिबस)
विहान	१२:३0	बजे हेटौंडा (बर्स)
मध्यान्ह	१२:३0	बजे काठमाण्डौ (बस)
मध्यान्ह	१:३0	बजे हेटौंडा (मिनीबस)
दिउँसो	१:३0	बजे पालुङ गोगने पकने (मिनीबस)
दिउँसो	१:३0	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	२:३0	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	३:00	बजे पालुङबाट मार्खु (बस)
दिउँसो	३:३0	बजे पालुङबाट काठमाण्डौं (बस)

थप जानकारीको लागि नारायणी यातायात दिवा बस सेवा तथा टिकट काउण्टर दामन शिखरकोट इन्चार्ज अरुण लामा ९८५५०७२३२२ र नरेन्द्र अधिकारी ९८५५०७०५६१

dxTj kf0f{6]nkmf]g gDa/x?

पालुङ एम्बुलेन्स (चालक)	९८१४२०७४०१
आग्रा एम्बुलेन्स (चालक)	९८६०२२३७५५
जनकल्याण उच्च मा.वि.	०५७-६२०३६४
थाहा नगरपालिका कार्यालय	०५७-४०००५६
मत्स्यनारायण मा.वि.	०५७-६२०५१२
ईप्रका पालुङ (प्रमुख)	९८५५०६९४९९
प्रहरी चौकी फाखेल	०५७-६९२५१८
जिल्ला प्रशासन मकवानपुर	०५७-५२०३८८
विद्युत प्राधिकरण पालुङ	०५७-४०००२९

प्रदेश विकास, 'समृद्धि'का लागि सभ्य समाज निर्माण

✍ hl;jg zdf{

गएको एक महिना समाजिक सन्जाल, पत्रपत्रिका, टेलिभिजन लगायत विभिन्न सञ्चारमाध्यम लेख, अनुसन्धान प्रतिवेदन, विभिन्न विश्लेषणहरूमा हामीले थाहा पाएका, थाहा पाउन नसकेको तर प्रहरीमा उजुरी परेका, नपरेका, गुपचुप रहेका दुई दर्जनभन्दा बढि महिलामाथिका हिंसा, बलात्कार, दुर्व्यव्यवहार र हत्याका घटना सुन्यौ, देख्यौ । फागुन १ देखि चैत्र ६ सम्म मात्रै सञ्चारमाध्यममा आएका समाचारलाई मात्रै हेर्ने हो भने पनि १० वटा बलात्कार अधिकांश बालिका बलत्कार, ६ वटा महिला हत्याका खबरहरू आए । सारा समाजका लागि दुर्भाग्य र घृणित बनाउने समाचारहरूले दिमाग नै खलबल्याउने सञ्चारमाध्यममा समाचारहरूले स्थान पाइरहयो । अझ बालिका बलात्कृत त्योपनि आफन्त र छरछिमेकबाट, ग्याङ्ग रेप ओहो समाचार का एकलाइन पढ्दा आङ्ग नै सिरिङ्ग हुने समाचार ।

यो समाजलाई देशैभरिबाट नै लज्जित हुने समाचारहरू छाइरहे । यो साता मात्रै काठमाडौंमा नै सामूहिक रूपमा एकसातासम्म वालिका बलात्कारको घटना सुनेपछि त झन मनै कुडिएर अमिलो भएर आउँछ । यस्ता अमानविय घटनाहरूको विष्लेशण र बहश फेरी केहीसमयमा नै सेलाउँदै जान्छ मानौ वहसका लागि अर्को पात्र खोजेर बसेको छ समाज अथवा अर्को घटनाको प्रतिक्षामा छ नेपाली समाज, मिडिया र अधिकारकर्मी । हामी नेपालीहरूमा समाजमा घटना भइसकेपछि केही समयसम्म चर्को बहस र विवाद, अभियानहरू, कार्यत्रक्रम हुने गरेको पाउँछौ । सामाजिक सन्जालमा एक क्लिक गर्नुस 'राधा चौधरी'लाई समर्थन जनाउनुस जस्ता लिंक शेयर गर्ने हामीले हाम्रो घरमा, हाम्रो टोलमा, आफनै समूदायमा त्यही कुप्रथा अगाँलेका वा समर्थन गरेका मानिसहरू विरूद्धमा के कति बोल्यौं ? के हामी राधा चौधरी माथि भएको भिडियोको रमिते र देखाउनका लागि गरिएको समर्थन मात्रै हो त ? त्यही समयमा बालीका माथी भएको बलात्कारका घटनामा हामी कति बोल्यौ ? के यो घटना सुनिरहँदा हामी समृद्धि तर्फ लम्कन सक्छौ ? के हाम्रो समृद्धि भित्र शुन्य महिला हिंसा पर्छ कि पर्दैन ?

हाम्रो पूस्ताले जन्मेदेखि नै राज्य सन्चालन गर्नेहरूबाट विभिन्न समयमा र ाज्य शक्तिमा फरक फरक अनुहारहरू देखेपनि एउटा बोली सधै सुनिरह्यौ 'देश अब समृद्धि तर्फ अगाडि बढ्छ' ठयाक्कै औंला भाँचेरै समृद्धिको गणना गर्न मुस्किल भएपनि भौतिक निर्माणमा पछिल्लो एकदशकमा केही प्रतिशत विकास भएको हो । त्यसबाहेक आजसम्म समृद्धिको सुचक राज्य सन्चालकहरूले के के बनाए ? वा थिए ? थाहा हुन सकेन अथवा पाएनौ अथवा हाम्रो ध्यान जानसकेन । समयले कोल्टे फर्यो, शताब्धी राज्य सञ्चालनमा हालीमुहाली गरेका शाह वंशको एकतन्त्रीय अथवा पन्चायत, बहुदल अथवा प्रजातन्त्रको शासकीय स्वरूप नै फेरियो देश संघिय लोकतान्त्रिक गणतान्त्रिक मुलुकका रूपमा नयाँ शासकीय व्यवस्थामा गयो । सबैले सोचे विश्व परि वर्तन भएको छ, अव राजनीतिक स्थायित्व हुन्छ । सर्वसाधरणले सोचे अब 'समृद्ध' नेपाल बन्नेछ र सबै स्थानीय, प्रदेश र संघीय सरकारका जिम्मेवार व्यक्तिहरू जो सुकैबाट पनि सुनिने एउटै आवाज हो ढुक्क हुनुहोस् देश अब समृद्ध हुन्छ । समृद्ध र विकासलाई सधै हामीले भौतिक संरचनासँग जोडेर व्याख्या विश्लेषण गयौ । वर्षौदेखि हेपिएका, चेपिएकाहरूलाई सामान्य मानवीय व्यवहार पनि गरेनौ ।

> **स्थानिय सरकारहरुले समाज अनुसारहरुको आवश्यक कार्यक्रमहरु पहिलो प्राथमिकतामा पारेर ल्याउनु अति आवश्यक छ । यस्का लागि पहिलो काम सुरक्षा व्यवस्था चुस्त पार्नु हो । त्यस्तै अपराधको प्रकृति र समाज अनुसार कानुन र जागरणका कार्यक्रमहरु ल्याउनु जरुरी छ । साथै यस्ता अमानवीय र घृणित कार्यमा संलग्नलाई कडा कारवाही, राजनीतिक हस्तक्षेप हुन नदिनु अर्को महत्वपूर्ण काम हो । अहिले भएका कानुनहरु कारवाहीका लागि पर्याप्त भएपनि कार्यान्वयन पक्ष एकदम फितलो र राजनैतिक हस्तक्षेप भएकाले अपराधमा संल्गनहरु उम्किरहको पाउँछौ । बलात्कार जस्तो घटनामा युवाहरुको संलग्नता बढी भएको पाइन्छ । यसका लागि युवा केन्द्रीत कृयाकलापहरु, रोजगारी, शिक्षा, चेतना जगाउनु अति आवश्यक छ ।**
>
> ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

विभिन्न वहानामा हामीले कमजोर, पीडित बनाइरह्यौ, अत्याचार भइरह्यो । सरकारले कानुन बनाउने, कार्यान्वयन नगर्ने, पीडक समाउने फितलो कारवाही हुने जस्ले महिला, दलित र पछाडि पारिएको वर्गलाई सधै समाजले हेपिरह्यो ।

> **हाम्रो समाज जति विकसित हुदै गयो अथवा समृद्ध भन्दै गयौ, समाज झन्झन् असभ्य भयो कि ? अझ भनौ के हामी पुरुष महिला माथि हिंसा गर्नै जन्मेका हौ ? अवश्य होइनौ, त्यसो हो भने किन यति निर्दयी हुदै गयौ ? हामीले यस्ता घटनामा किन सुक्ष्म अध्ययन र विश्लेषण गरेनौ अथवा हामी किन रुपान्तरित हुन सकेनौ ? हामी सभ्य हुन के ले रोक्यो ? के भौतिक संरचना, जीवनशैली, भाषा, खानपान बदलिनु मात्रै विकास अथवा समृद्धी हो त ? गहिरो छलफल र बहस हुनुपर्दैन ? आफैबाट केही परिवर्तन आवश्यक भैसकेको छैन र ? कि म अथवा तपाई मात्रै मैले त गर्ने गरेको छैन त्यस्तो भनेर बस्ने ? स्थानीय सरकार आफै ऐन नियम कानुन निर्माणका लागि सक्षम बनाएका छौ । त्यसो हो भने स्थानीय, प्रदेश वा संघले आफ्नो समूदाय अनुकुलका कानुन निर्माण गर्न कसरी लागिरहको छ ? छ भने के के पर्छन् र किन भनेर जान्नु, बुझ्नु र आफ्ना मत राख्न पाउनुपर्छ ।**

ठुला महल र गाउँ गाउँ बाटो पुगे तर त्यही महल र गाउँमा बस्ने हाम्रा दिदि बहिनी सुरक्षित हुन सकेनन् । अब हामीले सोचेको समृद्ध भित्र सभ्य समाजलाई पहिलो प्राथमिकतामा पार्ने कि नपार्ने ?

हाम्रो समाज जति विकसित हुदै गयो अथवा समृद्ध भन्दै गयौ, समाज झन्झन् असभ्य भयो कि ? अझ भनौ के हामी पुरूष महिला माथि हिंसा गर्नै जन्मेका हौ ? अवश्य होइनौ, त्यसो हो भने किन यति निर्दयी हुदै गयौ ? हामीले यस्ता घटनामा किन सुक्ष्म अध्ययन र विश्लेषण गरेनौ अथवा हामी किन रूपान्तरित हुन सकेनौ ? हामी सभ्य हुन के ले रोक्यो ? के भौतिक संरचना, जीवनशैली, भाषा, खानपान बदलिनु मात्रै विकास अथवा समृद्धी हो त ? गहिरो छलफल र बहस हुनुपर्दैन ? आफैबाट केही परिवर्तन आवश्यक भैसकेको छैन र ? कि म अथवा तपाई मात्रै मैले त गर्ने गरेको छैन त्यस्तो भनेर बस्ने ? स्थानीय सरकार आफै ऐन नियम कानुन निर्माणका लागि सक्षम बनाएका छौ । त्यसो हो भने स्थानीय, प्रदेश वा संघले आफ्नो समूदाय अनुकुलका कानुन निर्माण गर्न कसरी लागिरहको छ ? छ भने के के पर्छन् र किन भनेर जान्नु, बुझ्नु र आफ्ना मत राख्न पाउनुपर्छ ।

विश्वले अँगालेका नीति, कानुन र दस्तावेजहरूमा पक्ष राष्ट्रको तर्फबाट हस्ताक्षर गर्छौं । जति बनेका भौतिक संरचनाहरू छन् ? ती पनि आधुनिक र भव्य बनाउँदैछौ । सडक चौडा र फराकिला पार्दैछौ । के हामीले देखेको समृद्धि भौतिक संरचनाहरू मात्रै हुन् ? के हामी सभ्य हुनुपर्दैन ? के हाम्रो मुल एजेण्डमा शान्ति, मानवअधिकार, सुरक्षा पर्न सक्दैन ? प्रदेश अथवा स्थानीय सरकारले के गर्ने ?

समृद्धिसँग जोडेर जति भौतिक विकासमा सुरूङ्गमार्ग, मोनो रोल, रेल, चौडा बाटो, स्वास्थ्य, शिक्षा, जलविद्युत, उद्योग जस्ता विषयमा जति बहस र छलफल अनि बजेटका कुरा भएका छन् त्यतिकै रूपमा हिंसा रोक्न कानुन र जनचेतनाका कार्यत्रक्रमहरू पनि हुनु आवश्यक छ । एउटा सभ्य समाजमा बालिका बलात्कृत हुँदा न मोनो रेलले, न सुरूङ्ग मार्गले, न व्यवसाय राम्रो भएर कुनैपनि विकास र समृद्धिले समाजको शिर उँचो हुन सक्दैन । त्यसैले स्थानिय सरकारहरूले समाज अनुसारहरूको आवश्यक कार्यत्रक्रमहरू पहिलो प्राथमिकतामा पारेर ल्याउनु अति आवश्यक छ । यस्का लागि पहिलो काम सुरक्षा व्यवस्था चुस्त पार्नु हो । त्यस्तै अपराधको प्रकृति र समाज अनुसार कानुन र जागरणका कार्यत्रक्रमहरू ल्याउनु जरूरी छ । साथै यस्ता अमानवीय र घृणित कार्यमा संलग्नलाई कडा कारवाही, राजनीतिक हस्तक्षेप हुन नदिनु अर्को महत्वपूर्ण काम हो । अहिले भएका कानुनहरू कारवाहीका लागि पर्याप्त भएपनि कार्यान्वयन पक्ष एकदम फितलो र राजनैतिक हस्तक्षेप भएकाले अपराधमा संल्गनहरू उम्किरहको पाउँछौ । बलात्कार जस्तो घटनामा युवाहरूको संलग्नता बढी भएको पाइन्छ । यसका लागि युवा केन्द्रीत कृयाकलापहरू, रोजगारी, शिक्षा, चेतना जगाउनु अति आवश्यक छ । समृद्धिका लागि सभ्य समाज निर्माणलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखौं । भौतिक निर्माण समय अनुसार हुँदै जान्छ ।

यस्तो छ, स्थानीय तहका न्यायिक समितिको कामकाज

स्थानीय तहमा विवादहरुको सुनुवाई गर्दा प्रारम्भिक चरणमा कतिपय चुनौती र जटिलता देखिएको छ । न्यायिक समितिका पदाधिकारी कानून र कानूनी कार्यबिधिका जानकार नभएकाले पनि अलमलमा परेको देखिन्छ ।

वसन्त गौतम

विचार

नेपालको संबिधान २०७२ को धारा १२६ ले न्याय सम्बन्धि अधिकार अदालतबाट प्रयोग हुने ब्यवस्था गरेको छ । यो संबिधान, अन्य कानून र न्यायका मान्य सिद्धान्त बमोजिम अदालत तथा न्यायिक निकायबाट नेपालको न्याय सम्बन्धि अधिकार प्रयोग गरिने ब्यवस्था संबिधानले छ । संबिधानको धारा १२७ ले सर्वोच्च, उच्च र जिल्ला अदालत गरि तिन तहका अदालतका अतिरिक्त कानुन बमोजिम मुद्दा हेर्न स्थानीय स्तरमा न्यायिक निकाय वा विवाद समाधानका वैकल्पिक उपाय अवलम्बन गर्न आवश्यकता अनुसार अन्य निकाय गठन गर्न सकिने व्यवस्था समेत गरेको छ ।

नेपालमा न्याय सम्पादनको अधिकार तीन तहका अदालतलाई दिइएको भएता पनि संबिधान र कानून बमोजिम केही न्यायिक अधिकार स्थानीय तहलाई पनि दिएको छ । स्थानीय तहलाई दिइएको यो अधिकार न्यायपालिकाको अदालती संरचना भित्र पर्दैनन । तर स्थानीय तहले गरेको निर्णय उपर भने न्यायपालिकाको अदालती संरचना भित्रको अदालतमा लाग्ने कानूनी ब्यवस्था रहेको छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार स्थानीय तहलाई सामान्य प्रकृतिका मुद्दामा फैसला गर्ने र केही विवादमा मेलमिलाप मात्र गराउन पाउने गरी दुई किसिमको क्षेत्राधिकार दिएको छ । सामान्य प्रकृतिका पारिवारिक, समाज तथा छरछिमेकमा परिरहने किसिमका विवाद निरूपणको जिम्मा पनि स्थानीय तहको न्यायिक समितिलाई दिएको छ ।

संविधानको धारा २१७ मा कानुन बमोजिम आ ँनो अधिकार क्षेत्र भित्रका विवाद निरूपण गर्न गाउँपालिका वा नगरपालिकाले प्रत्येक गाउँपालिकामा उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा र प्रत्येक नगर पालिकामा उपप्रमुखको संयोजकत्वमा तीन सदस्यीय एक न्यायिक समिति रहने र सो बमोजिमको न्यायिक समितिमा गाउँसभा वा नगरसभाबाट आफूमध्येबाट निर्वाचित गरेका दुईजना सदस्य रहने व्यवस्था छ ।

स्थानीय तहको अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयनका लागि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन ०७४ प्रचलनमा आएको छ । यो ऐनले स्थानीय तहको न्यायिक अधिकार र क्षेत्राधिकार बारेमा समेत व्यवस्था गरेको छ । ऐनको दफा ४६ ले गाउँपालिका वा नगरपालिकामा संबिधानको धारा २१७ बमोजिम एक न्यायिक समिति रहने ब्यवस्था गरेको छ । न्यायिक समितिलाई सामान्य प्रकृतिका बिवादको सुनुवाई गर्ने, मेलमिलाप गराउने र निर्णय सुनाउन सक्ने सम्मको अधिकार दिइएको पाइन्छ । न्यायिक समितिले सुनुवाई गर्न सक्ने मुद्धाहरू मध्ये केहिमा मेलमिलाप मात्र गराउन सक्छ भने केहीमा फैसला समेत गर्न सक्दछ । स्थानीय सर कार सञ्चालन ऐन ०७४ ले न्यायिक समितिले कस्ता उजुरी ग्रहण गर्न सक्ने, कुन कुन मुद्धामा निर्णय सुनाउन सक्ने र कस्ता मुद्धामा मेलमिलाप मात्र गराउने सक्ने भनेर स्पष्ट पारेको छ ।

आलीधुर, बाँधपैनी, कुलो वा पानीघाटको बाँडफाँड तथा उपयोग, अर्काको बाली नोक्सानी गरेको, चरन, घाँस, दाउरा, ज्याला मजुरी नदिएको जस्ता उजुरीको सुनुवाई स्थानीय तहको न्यायिक समितिबाट गर्न सकिन्छ । घरपालुवा पशुपंक्षी हराएको वा पाएको, ज्येष्ठ नागरिकको पालनपोषण तथा हेरचाह नगरेको, नाबालक छोराछोरी वा पति-पत्नीलाई इज्जत आमदअनुसार खान-लाउन वा शिक्षादीक्षा नदिएको आरोपका बारेमा पनि न्यायिक समितिले विवाद निरूपण गर्न सक्छ ।

त्यस्तै, वार्षिक पच्चीस लाख रूपैयाँसम्मको बिगो भएको घरबहाल र घरबहाल सुविधा, अन्य व्यक्तिको घर जग्गा वा सम्पत्तिलाई असर पर्ने गरी रूख बिरूवा लगाएको, आ ँनो घर वा बलेसीबाट अर्काको घरजग्गा वा सार्वजनिक बाटोमा पानी झारेको, सँधियारको जग्गा तथा झ्याल राखी घर बनाउनुपर्दा कानुन बमोजिम छोड्नुपर्ने परिमाणको जग्गा नछोडी बनाएको जस्ता विवादको निरूपण गर्ने अधिकार पनि स्थानीय तहको न्यायिक समितिलाई दिइएको छ ।

त्यसैगरी कसैको हक वा स्वामित्वमा भए पनि परापूर्वकाल देखि सार्वजनिक रूपमा प्रयोग हुँदै आएको बाटो, वस्तुभाउ निकाल्ने निकास, वस्तुभाउ चराउने चौर, कुलो, नहर, पोखरी, पाटीपौवा, अन्त्येष्टिस्थल, धार्मिकस्थल वा अन्य कुनै सार्वजनिक स्थलको उपयोग गर्न नदिएको वा बाधा पुर्‍याएको, संघीय वा प्रदेश कानूनले स्थानीय तहबाट निरूपण हुने भनी तोकेको अन्य बिवादको सुनुवाई गर्ने अधिकार दिइएको छ ।

न्यायिक समितिलाई केही विवादहरूमा मेलमिलापको माध्यामबाट मात्र बिवादको निरूपण गर्न सक्ने अधिकार ऐनले दिएको छ । जस अनुसार सरकारी सार्वजनिक वा सामुदायिक बाहेक एकाको हकको जग्गाा अर्कोले च्यापी, मिची वा घुसाई खाएको, सरकारी सर्वाजनिक वा सामुदायिक बाहेक आ ँनो हक नपुग्ने अरूको जग्गामा घर वा कुनै संरचना बनाएको जस्ता उजुरीलाई मेलमिलाप प्रक्रियामा लैजान सकिन्छ ।

पतिपत्नी बीचको सम्बन्ध विच्छेद, अंगभंग बाहेकको बढीमा एक वर्षसम्म कैद हुन सक्ने कुटपिट, गाली-बेइज्जती, लुटपिट, पशुपक्षी छाडेको वा पाल्दा लापर बाही गरी अरूलाई असर पारेका जस्ता विवाद पनि मेलमिलापमा प्रोत्साहित छन् । अर्काको हक भोगमा रहेको जग्गा आवाद वा भोगचलन गरेको, ध्वनि प्रदुषण गरि वा फोहर मैला फ्याकी छिमेकीलाई असर पुर्‍याएको घटनामा पनि न्यायिक समितिले मेलमिलापका लागि पठाउन सक्छ ।

त्यस्तै, प्रचलित कानून बमोजिम मेलमिलाप हुन सक्ने ब्यक्ति वादी भई दायर हुने अन्य एक बर्षसम्म कैद हुन सक्ने फौजदारी बिवादलाई पनि न्यायिक समितिले आफ्नो निर्णय नसुनाई दुवै पक्षलाई मेलमिलापको माध्यामबाट मात्र बिवादको निरूपण गर्न सक्ने कानूनी ब्यवस्था रहेको छ । उल्लेखित मुद्धामा न्यायिक समितिले हारजीतको फैसला सुनाउन पाउदैन ।

यस्ता विवादका बिषयमा न्यायिक समितिले प्रतिवादी उपस्थित भएको मितिले तीन महिना भित्र बिवादित पक्षहरूलाई छलफल गराई मिलापत्र गराउन नसके अदालतमा कारबाही र किनाराका लागि कागजात पठाई पक्षहरूलाई अदालत जान सुचित गर्नु पर्दछ । उल्लेखित विवादका सम्बन्धमा उजुरकर्ताले चाहेमा स्थानीय तहमा उजुर नदिई सिधै अदालतमा मुद्दा दर्ता गराउन सक्ने पनि कानूनी ब्यवस्था छ ।

ऐनको दफा ३८ अनुसार न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्रको प्रयोग न्यायिक समितिका संयोजक र सदस्यहरूले सामुहिक रूपले गर्ने र बहुमतको राय न्यायिक समितिको निर्णय मानिने कानूनी ब्यवस्था गरिएको छ । मुद्धाको सुनुवाई संयोजक र अर्को एक जना सदस्यको उपस्थितिमा पनि गर्न सकिएता पनि मुद्धाको निर्णय गर्ने बेलामा संयोजकको उपस्थिति हुनु पर्ने भनी कानूनले स्पष्ट पारेको छ । न्यायिक समितिले आफु समक्ष पेश भएको बिवादको निवेदनको कारवाही र किनारा गर्दा सम्भव भएसम्म मेलमिलाप गर्न प्रोत्साहित गर्नु पर्दछ । पक्षहरूको मिलापत्र हुन नसकेमा निर्णय सुनाउन सक्ने मुद्धाहरूमा कानून बमोजिम बिवादको कार वाही र किनारा गर्नु पर्ने भनी ऐनले न्यायिक समितिलाई कानूनी दायित्व तोकेको छ ।

न्यायिक समितिले आफु समक्ष परेको बिवादमा बादीले प्रतिवादीको नाममा कुनै बैंक कम्पनी, बित्तीय संस्था वा अन्य कुनै निकायमा रहेको खाता, निक्षेप, प्रतिवादीले पाउने कुनै रकम यथास्थितिमा राखी कसैलाई भुक्तानी नगर्न नगराउन वा प्रतिवादीको हक भोगको कुनै अचल सम्पत्ति कसैलाई कुनै पनि ब्यहोराले हक हस्तान्तरण गर्नबाट रोक्का गर्नका लागी निवेदन दिएमा प्रारम्भिक जाँच बुझ गरि त्यस्तो जाँचबुझबाट रोक्का गर्न उपयुक्त देखिएमा अवधी तोकि रोक्का लागी सम्बन्धित निकायमा पत्रचार गर्न सक्ने कानूनी ब्यवस्था रहेको छ ।

न्यायिक समितिले विवाद निरूपण गर्दा विवादको उजुरी दर्ता, त्यसको जाँचबुझ, म्याद तामेली, सुनुवाइ, मिलापत्र, निर्णय र निरूपण, निर्णयको कार्यान्वयन लगायत विषयमा कानूनी ब्यवस्था र कार्यबिधिगत प्रक्रियालाई अवलम्बन गर्नु पर्ने हुन्छ । तर न्यायिक समितिका यी कार्य कसरी गर्ने भनेर अलमलमा रहेको देखिन्छ । केही स्थानीय तहका न्यायिक समितिले कार्य थालनी गरेता पनि केहि स्थानिय तहमा अझै पनि न्यायिक समिति समेत बनेका छैनन् । कतिलाई कहाँबाट काम सुरू गरि न्यायिक निरूपणको किनारा लगाउन पर्ने हो भेउ पाएका छैनन् । स्थानीय तहको न्यायिक समितिबाट विवादहरूको सुनुवाई गर्दा प्रारम्भिक चरणमा कतिपय चुनौती र जटिलता देखिएको छ । न्यायिक समितिका पदाधिकारी कानून र कानूनी कार्यधिका जानकार नभएको कारणले पनि अलमलमा परेको देखिन्छ ।

हामीलाई थाहै छ न्यायिक समितिका सदस्यहरू कानूनका ज्ञाता होइन । राजनीतिक पृष्ठभमिबाट आएका राजनीतिक कार्यकर्ता हुनु । दलिय बिचारमा निर्वाचन जितेका न्यायिक समितिका सदस्यलाई फरक राजनीतिक आस्था राख्ने जनतालाई समेत न्यायको अनुभुति दिलाउन सक्नु उनीहरूको पदिय जिम्मेवारी र दायित्व पनि हो । तसर्थ विवादको सुनुवाई गर्दा न्यायिक समितिले कानुन र न्यायका मूल्य-मान्यता, प्राकृतिक न्यायका सिद्धान्त र स्वच्छ सुनुवाइ जस्ता आधारभुत कुराहरूलाई अनिवार्य पालना गर्नु पर्ने हुन्छ ।

एक स्थानीय तहका उपप्रमुखले लेखकसंगको कुराकानीमा भन्नु भयो, कानूनी प्रक्रिया बारे अनभिज्ञ हुँदा हामीलाई काम गर्न निकै गाह्रो भएको छ । उजुरी दर्ता गरे पछि अपनाउनु पर्ने कार्यबिधि हामीलाई थाहै छैन । मुद्धाको सुनुवाई गर्न कार्यालयमा उपयुक्त इजलास पनि छैन । उजुरी पनि प्रक्रियागत तरिकाले दर्ता हुँदैनन् । सिधै मकहाँ उजुरी ल्याउछन् । छिटो निर्णय गर भनेर दवाव दिन्छन् । न्यायिक समिति भने पछि कानूनी प्रक्रिया पुरा गर्नु पर्ने हुन्छ समस्या हामीलाई कानूनी प्रक्रिया पुरा गर्न मै छ । स्थानीय तहले धेरै मुद्धा मेलमिलाप गराउने भन्ने कानूनी ब्यवस्था रहेकोमा गाउँमा मेलमिलापकर्ता पाउन गाह्रो छ । हामीले अहिलेसम्म मेलमिलाप कर्ता सुचिकृत गर्न सकेका छैनौ । जनतन जसरी जानेका छौ त्यसरी काम चलाएका छौं । अझै अलमलको स्थितिमा छौं ।'

स्थानीय तहले न्यायिक अधिकारको प्रयोग गर्नमा यसमा सदस्यहरूलाई कानूनी ज्ञान र कार्यविधिको अभाव हुँदा काममा अलमलको स्थिति देखिएको छ । यहि अलमलका कारण कतिपय स्थानिय तहले अझै पनि न्यायिक समिति गठन गर्न सकेका छैनन् । सानातिना बिवादमा आफ्नै गाउँ/नगरबाट सरल र सुलभ तरिकाले न्याय सम्पादन गर्न र पीडितको न्यायमा सहज पहुँच पुर्‍याउनका लागी न्यायिक समितिलाई न्यायका मूल्य मान्यता, सिद्धान्त र न्याय सम्पादनमा अपनाउनु पर्ने प्रक्रिया लगायतका विषयमा तालिमको माध्यमबाट दक्ष बनाउन जरूरी छ । राजनीतिक आस्थाको आधारमा निर्णय नसुनाई निष्पक्ष र तटस्थ भै स्वच्छ न्याय प्रदान गर्न सक्षम बनाउन पनि उत्तिकै आवश्यक छ । यसो भयो भने मात्र न्यायिक समितिको सार्थकता र हन्छ र आम जनताले गाउँघरमैं सहज तरिकाले न्यायको अनुभूति गर्न समेत सक्नेछन् ।

जिशिकाको साटो सातै प्रदेशमा डिभिजन कार्यालय

समितिको सिफरिस कार्यान्वय भएपछि ५ वटै क्षेत्रीय निर्देशनालय र ७५ वटा जिल्ला शिक्षा कार्यालय र २२ वटा शैक्षिक तालिम केन्द्र खारेज हुनेछन् । परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयलाई राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डमा गाभिने छ । हाल कायम रहेका २९ तालिम केन्द्र मध्ये ७ वटालाई प्रादेशिक तालिम केन्द्रको रुपमा कायम गरिनेछ भने हाल रहेका राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड अन्तरगतका ११ वटा कार्यालय मध्ये ७ वटालाई प्रादेशिक कार्यालयको रुपमा स्थापना गरिने छ । शिक्षा मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डलाई हस्तान्तरण गरिने छ ।

साविकका जिल्ला शिक्षा कार्यालयहरू नरहने भए पछि सरकारले जिल्लाहरूको कलष्टर मिलाएर डिभिजन कार्यालयहरू स्थापना गर्ने तयारी गरेको छ । स्थानीय तहलाई तोकिएका बाहेकका शैक्षिक कार्यक्रमहरू सम्पादन गर्न प्रदेश मन्त्रालय अर्न्तगत रहने गरी उक्त कलष्टरको प्रस्ताव गरिएको हो । स्थानीय शासन सञ्चालन ऐन लागू भए सँगै चैत २८ पछि जिशिका नरहने भए पछि उक्त निकायले गर्दै आएका कार्य सञ्चालनका लागि शिक्षा मन्त्रालयले नयाँ ब्यवस्थाको प्रस्ताव तयार पारेको हो ।

मन्त्रालयका सचिव मधुप्रसाद रेग्मीको संयोजकत्वमा गठिन १० सदस्यीय समितिले तयार पारेको प्रस्तावमा विकल्प समेत दिईएको छ ।

स्थानीय तहलाई तोकिएका बाहेकका शैक्षिक कार्यक्रमहरू सम्पादन गर्नका लागि संघको एकाइको रूपमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय अर्न्तगत रहने गरी शिक्षा समन्वय शाखा रहने विकल्प दिईएको हो । यो विकल्प अनुसार सहसचिव स्तरका कर्मचारी प्रमुख जिल्ला अधिकारी रहेका ४३ जिल्लामा शिक्षाका उपसचिवको नेतृत्वमा र उपसचिव स्तरका प्रमुख जिल्ला अधिकारी रहेका ३४ जिल्लामा शिक्षाका अधिकृतको नेतृत्वमा उक्त शाखा रहने प्रस्ताव गरिएको छ ।

यी मध्ये जुन विकल्पलाई मन्त्री परिदषद्ले पारित गरे पनि उक्त निकायले विद्यालय तह सम्मको परीक्षा सञ्चादन र ब्यवस्थापन, साविकका जिशिकामा रहेका विद्यालय, विद्यार्थी र शिक्षक लगायतको अभिलेख राख्ने र प्रमाणिकरण गर्ने छन् । यस्तै दातृ निकायसँग भएको सम्झौता कार्यान्वयन, शिक्षकहरूको कार्य सम्पादन मूल्याँकन, शिक्षक सेवा आगोग सम्बन्धि काम गर्न प्रदेश सरकारको फिल्ड अफिसका रूपमा रहने गरी प्रस्ताव गरिएको छ ।

साविकमा क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालयले गर्दै आएका काम गर्ने गरी प्रादेशिक सामाजिक विकास मन्त्रालय अर्न्तगत शिक्षा महाशाखा रहने पनि उक्त समितिले प्रस्ताव गरेको छ ।

यस्तै सातै प्रदेशमा छुट्टा छुट्टै शिक्षक सेवा आयोगको प्रस्ताव गरिएको छ । उपसचिव स्तरका कर्मचारीको नृतृत्वमा आयोगका प्रदेश कार्यालय रहने छन् । मन्त्री परिषद्को फागनु १६ गतेको निर्णय अनुसार मन्त्रालयको कार्य विभाजनमा हेरफेर भई कार्य क्षेत्र तथा संरचना परिवर्तनका लागि मन्त्रालयका सचिव मधुप्रसाद रेग्मीको संयाजकत्वमा गठिन १० सदस्यीय समितिले उक्त सिफारिस गरेको छ । मन्त्री परिषद्को निर्णय पछि उक्त सिफारिस कार्यान्वयन हुनेछ ।

समितिको सिफरिस कार्यान्वय भएपछि ५ वटै क्षेत्रीय निर्देशनालय र ७५ वटा जिल्ला शिक्षा कार्यालय र २२ वटा शैक्षिक तालिम केन्द्र खारेज हुनेछन् । परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयलाई राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डमा गाभिने छ । हाल कायम रहेका २९ तालिम केन्द्र मध्ये ७ वटालाई प्रादेशिक तालिम केन्द्रको रूपमा कायम गरिनेछ भने हाल रहेका राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड अन्तरगतका ११ वटा कार्यालय मध्ये ७ वटालाई प्रादेशिक कार्यालयको रूपमा स्थापना गरिने छ । शिक्षा मन्त्रालय अर्न्तगत रहेको परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डलाई हस्तान्तरण गरिने छ । मन्त्रालय अन्तर्गतको प्रादेशिक निकायमा प्रादेशिक सामाजिक विकास मन्त्रालय अर्न्तगत ७ वटा प्रादेशिक स्तरका शिक्षा महाशाखा हुनेछन् । त्यस्तै सात वटा तालिम केन्द्र र ७ वटा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् स्थापना हनेछन् ।

शिक्षा मन्त्रालय अन्तर्गतका तीन महत्वपूर्ण निकाय शिक्षा विभाग, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र र अनौपचारिक शिक्षा केन्द्रलाई एकीकृत गरी राष्ट्रिय शिक्षा विकास केन्द्र बनाउने समेत उक्त समितिले प्रस्ताव गरेको छ ।

तयार हुँदै प्रदेश सरकारको भौतिक संरचना

◆ विकास संवाददाता

प्रदेश ३ को अस्थायी राजधानी हेटौँडामा प्रदेश सरकार र प्रदेशसभाका लागि आवश्यक भौतिक संरचनाहरूको व्यवस्था, मर्मत र पुनर्निर्माणको कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको जनाइएको छ । जिल्लास्थित सरकारी क्षेत्रीयस्तरका कार्यालय, जिल्ला कार्यालय र संस्थानका संरचनाहरू प्रदेश सरकार, प्रदेशसभा र पदाधिकारीहरूका लागि मर्मत एवम् रङरोगन गरी प्रयोगमा ल्याइएको छ ।

प्रदेश ३ का प्रदेश सरकार र प्रदेशसभाको सचिवालय तथा प्रमुख पदाधिकारीहरूको लागि आवश्यक संरचनाहरूको मर्मत कार्य अन्तिमचरणमा पुगेको भवन प्रविधि अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्र हेटौँडाका ईन्जिनियर लक्ष्मण यादव जानकारी दिए । हेटौँडा सिमेन्ट उद्योग लिमिटेडको लामसुरेमा रहेको आवास क्षेत्रमा मुख्यमन्त्रीबाहेकका मन्त्रीहरूको लागि आवासको व्यवस्था गरिएको छ । आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्रीसहित दुईजनाको लागि आवास मर्मत पूरा भएको र बाँकी चार जना मन्त्रीको लागि आवासको मर्मत कार्य चलिरहेको छ । भौतिक पूर्वाधार मन्त्रालय र भूमि व्यवस्था मन्त्रालयले संघीय श्रम मन्त्रालयअन्तर्गतका हेटौँडामा निर्माण गरिएको नयाँ भवन पाएका छन् ।

मुख्यमन्त्रीको कार्यालय, आन्तरिक मामिला मन्त्रालय, सामाजिक विकास मन्त्रालय, प्रदेश प्रमुखको आवास, आर्थिक मामिला मन्त्रालय र प्रदेशसभाका सभामुख तथा उपसभामुखको लागि आवासको मर्मत कार्य पूरा भएको छ । मुख्यमन्त्रीको आवास, सहकारी कार्यालयमा व्यवस्था गरिएको मुख्यमन्त्रीको कार्यालयका प्रमुख सचिवको आवास, अख्तियार बसेको पुरानो भवनमा रहेको उद्योग मन्त्रालय र प्रदेश प्रमुखको कार्यालयको मर्मत सम्भारको काम भईरहेको ईन्जिनियर यादवले जानकारी दिए । यसैबीच प्रदेश मन्त्रालय, प्रदेश प्रमुख र प्रदेश सभा सचिवालयका सचिवहरूलाई आवासको व्यवस्था भएपनि सचिवभन्दा तल्लो तहका उपसचिवलगायतका कर्मचारीहरूलाई आवासको व्यवस्था गरिएको छैन । मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयका प्रमुख सचिवसहित प्रदेश मन्त्रालयमा रहने नौजना सचिवमध्ये पाँचजनालाई सडक कम्प्लेक्समा र प्रमुख सचिवलाई सहकारी कार्यालयको भवन आवासको व्यवस्था गरिएको छ ।

यस्तै बाँकी सचिवहरूलाई हेटौँडा औद्योगिक क्षेत्रस्थित पानी प्रशोधन केन्द्रको आवास र अफिसर्स क्लबको भवनमा आवासको व्यवस्था मिलाइएको छ । प्रदेश मन्त्रालय लगायतका संरचनामा अन्यत्रबाट सरूवा भएर आउने सचिवस्तरभन्दा तलका कर्मचारीहरू सरकारी आवासको अभावमा आफन्त वा भाडामा बस्नुपर्ने भएको हो । भवन प्रविधि अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्र हेटौँडाका ईन्जिनियर यादवले प्रदेश मन्त्रालय, प्रदेशसभा र प्रदेश प्रमुखको कार्यालय तथा पदाधिकारी एवम् सचिवहरूलाईमात्र कार्यालय भवन र आवासको व्यवस्था मिलाउन निर्देशन आएकाले सोहीअनुसार गरिएको जानकारी दिए । उनकाअनुसार संघीय सरकारले प्रदेश कार्यालयहरू र मन्त्री एवम् सचिवको लागि मात्र भौतिक संरचनाको व्यवस्था गर्न भनेको छ ।

आवासको व्यवस्था नभएपछि प्रदेशमा सरूवा भएका कर्मचारीहरू आउन र आएकाहरू नियमित रूपमा बस्न आनाकानी गर्दै आएका छन् । मुख्यममन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयका उपसचिव ऋद्धिप्रकाश सिटौलाकाअनुसार तल्लो तहका कर्मचारीहरूलाई आवासको राम्रो व्यवस्थापन नहुँदा समस्या भइरहेको छ । केही खाली भएका सरकारी आवासमा तल्लो तहका कर्मचारीहरू पर्याप्त सुविधाबिनै अप्ठ्यारो गरी बस्नुपरिरहेको उनले गुनासो गरे । 'सचिवभन्दा तल्लो तहका कर्मचारीको लागि बासको राम्रो व्यवस्थापन गरिएको छैन, जसले गर्दा समस्या भइरहेको छ, कोही आफन्तकोमा बसिरहेका छन् त कोही जिल्लास्तरीय कार्यालयका आवासगृहमा बसिरहेका छन्, म आफैं पनि नापीको क्वाटरमा बसिरहेको छु ।'

जोखिममा मकवानपुर

◆ विकास संवाददाता

मकवानपुर जिल्ला क्षयरोगीको हिसाबले जोखिमपूर्ण रहेको देखिएको छ । मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय हेटौंडाले सार्वजनिक गरेको तथ्याङ्कमा मकवानपुरमा प्रति एक लाख जनसंख्यामा एक सय ५४ जना क्षयरोगीको बिरामी देखिएका छन् । यो दर मध्यमाञ्चलका जिल्लामध्ये काठमाडौं र भक्तपुर पछिको सबैभन्दा धेरै हो । मध्यमाञ्चलका भक्तपुरमा सबैभन्दा बढी क्षयरोगी देखिएका छन् । भक्तपुरमा प्रति एक लाखमा एक सय ६२ जना क्षयरोगी भेटिएको तथ्याङ्क छ भने काठमाडौंमा प्रति लाखमा एक सय ६० जना क्षयरोगी देखिएका छन् ।

आर्थिक वर्ष २०७४ सालमा मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्रमा ११ हजार एक सय १३ जना क्षयरोगका बिरामी रहेको कार्यालयले जनाएको छ । जसमा ८ हजार ९४ जना पुरूष रहेका छन् भने ५०१९ जना महिला रहेका छन् । बितेको एक वर्षमा मात्रै मध्यमाञ्चलमा १४ वर्षमुनिका छसय ११ जना बालबालिकामा क्षयरोग देखिएको सेभ द चिल्ड्रेनका मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय संयोजक राजेश शाहले जानकारी दिए । क्षयरोगको उपचारको लागि मध्यमाञ्चलमा

हाल एक हजार चार सय २३ वटा डट्स केन्द्र रहेका छन् भने डिआर ५ वटा छन् । माइक्रोस्कोपी केन्द्र एक सय ६७ डिआर सव सेन्टर ३७ वटा, जिन एक्स्पर्ट केन्द्र १६ वटा र डिआर होस्टल दुईवटा रहेको शाहले जानकारी दिए । नेपालमा अझै २८ हजार भन्दा धेरै क्षयरोगीले उपचार नपाएको पनि तथ्याङ्ले देखाएको छ ।

नेपालमा नयाँ र पुराना गरी ६० हजार क्षयरोगका बिरामी छन् जसमध्ये आर्थिक वर्ष २००७४ मा ३१ हजार ७ सय ६४ जनाले मात्रै उपचार गराइरहेका छन् । नेपालमा वर्षेनी ४५ हजार नयाँ क्षयरोगी थपिने र उनीहरूमध्ये १३ हजार जना उपचारको दायरामा नआउने गरेको स्वास्थ्य निर्देशनालयले जनाएको छ । विश्व स्वास्थ्य संगठनको आह्वानमा रहेक वर्ष मार्च २४ का दिन क्षयरोगक बारेमा जनचेतना फैलाउने र यस विरूद्ध एकजुट हुने उद्देश्यका साथ दिवस मनाइन्छ । सन् १८८२ मा डा. रोबर्ट कोचले टिबी लाग्ने ब्याक्टेरिया पत्ता लगाएको दिनको सम्झनामा दिवस मनाउन थालिएको हो ।

टिबी विरूद्धको अभियानमा महत्वपूर्ण सफलता पाएपनि विश्वमा हरेक दिन टिबीकै कारण अझैपनि ४ हजार पाँच सय भन्दा बढीको ज्यान जाने गरेको विश्व स्वास्थ्य संगठनको तथ्याङ्क छ । दिवसको अवसरमा मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशनालयले पत्रकारहरूसँग अन्तरक्रिया गरी क्षयरोगीको तथ्याङ्क सार्वजनिक गर्नुका साथै निधानका उपाय बारे सुझाव लिएको थियो । निर्देशनालयका शाखा अधिकृत प्रकाश मैनालीको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा हेटौंडा अस्पतालका मेडिकलल सुपरिटेन्डेन्ट कमल दुवाडी, तीन नम्बरर प्रदेशका सामाजिक विकास मन्त्रालयका प्रतिनिधि केशब रिजाल, हेटौंडा उपमहानगरपालिकाका स्वास्थ्य संयोजक सुपेन्द्र कार्कीलगायतले मन्तव्य व्यक्त गरेका थिए ।

स्वास्थ्यको प्रगति सर्वाजनिक

जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुरले दोस्रो चौमासिकसम्ममा गरेको कामहरूको बारेमा जानकारी गराएको छ । चालु आर्थिक वर्षको साउनदेखि फागुनसम्मको अवधिमा गरेका क्रियाकलापहरूको बारेमा सरोकारवालालाई बोलाएर सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको आयोजना गरेको हो ।

कार्यक्रममा जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुरका प्रमुख रामचन्द्र पाठकले विभिन्न शीर्षकमा छुट्याइएको कार्यक्रमको प्रगतिको अवस्थाको बारेमा जानकारी गराएका थिए । उनकाअनुसार एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रमअन्तर्गत चार करोड ८३ लाख ७७ हजार रूपियाँ बजेट विनियोजन गरेकोमा दोस्रो चौमासिकसम्ममा दुई करोड १० लाख रूपियाँ अर्थात ४४ प्रतिशत खर्च भएको जानकारी दिए । एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रमअन्तर्गत प्रजनन् स्वास्थ्य तथा महिला स्वास्थ्य कार्यक्रम, इपिडेमियोलोजी औलो कालाजार नियन्त्रण तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन कार्यक्रम, प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा पुनर्जागरण कार्यक्रम। बाल स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रम, कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रमलगायतको कार्यक्रम रहेका छन् ।

सामुदायिक सेवा केन्द्रको अध्यक्षमा प्रधान निर्वाचित

◆ विकास संवाददाता

सामुदायिक सेवा केन्द्र दामन-पालुङको अध्यक्षमा धर्मलाल प्रधान अध्यक्षमा निर्वाचित भएका छन् । ११ चैत्रमा भएको साधारणसभाले यसअघि सचिव रहेका प्रधान सर्वसम्मत अध्यक्षमा निर्वाचित भएका हुन् । समितिको उपाध्यक्षमा कल्पना बलामी, सचिब सानुकाजी गोपाली, कोषअध्यक्ष दिपराज लामिछाने, सहसचिव महेन्द्र प्रधान रहेका छन भने सदस्यहरूमा रिता प्रधान, रत्नबहादुर गोले, कमल लामा, बिनायक गोले, राजकुमार केसी, बिरमान स्याङ्तान, शंकर तामाङ, गणेशमान श्रेष्ठ श्रीराम कार्की, काइलीमाया गोले सर्वसम्मत भएको निर्बाचन अधिकृत प्रकाश पौडेलले जानकारी दिए । नव निर्वाचित सदस्यहरूलाइ प्रमुख अतिथी खड्ग गोपालीले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु गरेका थिए । सो अवसरमा निबर्तमान कार्यसमिति सदस्यहरूलाई सम्मान पत्र प्रदान गरिएको थियो ।

केन्द्रमा हाल २ सय जना आजिबन सदस्य रहेका छन । नागरिक र प्रहरी समन्वय भन्ने नारा सहित २०६७ मा

स्थापना भएको सामुदायिक सेबा केन्द्र दामन पालुङको साधारणसभा थाहा नगरपालिकाका उपप्रमुख खड्ग गोपालीले उद्घाटन गरेका थिए । कार्यक्रममा सेवा केन्द्रका सस्थापक अध्यक्ष सुरेन्द्रमान प्रधान, थाहानगर उधोग बाणिज्यका सभापति कबिराज खत्री, जनकल्याण माविका प्राचार्य सानोभाइ कार्की, पालुङ क्याम्पसका प्रमुख रामहरि अधिकारी, बसिफाट माविका अध्यक्ष बिनोद लामा, जकमाविका अध्यक्ष राजिब स्याङ्तानलगायतकाको आतिथ्य रहेको थियो ।

केन्द्रका अध्यक्ष इश्वरनाथ पौडेलले एक हप्ता अगाडि नै राजिनामा दिएका थिए । कार्यक्रम केन्द्रका जेष्ठ सदस्य गणेश बाहादुर लामाको सभा अध्यक्षमा भएको थियो ।

पत्रकार उपचार कोषको स्थापना गरिने

◆ विकास संवाददाता

नेपाल पत्रकार महासंघ मकवानपुर शाखाको १० चैत्रमा भएको बैठकले पत्रकार उपचार कोषको स्थापना गर्ने निणय गरेको छ । महासंघ मकवानपुर शाखासंग आबद्ध भएका आफ्ना सदस्यहरू गम्भीर बिरामी परेमा उपचारको क्रममा सहयोग होस भन्ने उद्देश्यले उपचार कोष स्थापना गर्ने निणय गरेको हो ।

मकवानपुरका पत्रकार गम्भीर खालका बिरामी पर्दा आर्थिक अभावका कारण समस्यामा पर्दै आएकाले कोषको स्थापना गरेर रकम सहयोग गर्नका लागि आव्हान गर्ने निणय भएको हो । पत्रकार उपचार कोष संकलन गर्नका लागि पत्रकार महासंघ मकवानपुरका अध्यक्ष हरि हुमागाईको संयोजकत्वमा उपाध्यक्षाद्वय कुमार अधिकारी पोष्टराज र सरिता दाहाल तथा सचिव गणेश दर्पण अधिकारी सदस्य रहेका छन् । कोषमा अध्यक्ष हुमागाई र उपाध्यक्ष अधिकारीले जनही पाँच/पाँचहजार रूपैयाँ सहयोग गरेकाछन् । दुवैले सहयोग रकम महासंघका कोषाध्यक्ष सुदिप सिवाकोटीलाई हस्तान्तरण गरेर कोषको सुरूवात गरेका हुन् । आगामी दिनहरूमा पनि पत्रकार महासंघ मकवानपुरमा आबद्ध रहनुभएका पत्रकार, बिभिन्न सञ्चार संस्था, अरू शुभेच्छुक ब्यक्ति र संस्थासंग रकम संकलन गरेर उपचार कोषमा रकम बृद्धि गरिने छ । कोषमा जम्मा भएको रकम के कसरी गम्भीर खालका बिरामीलाई उपचारमा सहयोग गर्ने भन्ने बिषयको निर्णय भने महासंघ मकवानपुर शाखाको बैठकले गर्ने जनाइएको छ ।

यसैगरी आजको बैठकले महासंघको दोस्रो तलामा निर्माण गरिएको पुस्तकालयमा पत्रकारिता लगायत अन्य साहित्यीक पुस्तक संकलन गर्नका लागि समिति गठन गरेको छ ।

हार्दिक समवेदना

नेपाल पत्रकार महासंघ मकवानपुरका पूर्वअध्यक्ष, पूर्व केन्द्रीय सदस्य तथा यस अभियानका शुभचिन्तक प्रताप विष्टज्यूका पूजनीय पिता रुद्रबहादुर विष्टको निधनप्रति हामी स्तब्ध भएका छौं । यस दु:खद् घडीमा दिवंगत आत्माको चीरशान्तिको कामना गर्दै शोकसन्तप्त परिवारजनप्रति धैर्य धारण गर्नसक्ने शक्ति मिलोस् भन्ने कामना गर्दै हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछौं

फरक सोच अभियान
थाहा नगरपालिका, मकवानपुर परिवार

हार्दिक समवेदना

नेपाल पत्रकार महासंघ मकवानपुरका पूर्वअध्यक्ष, पूर्व केन्द्रीय सदस्य तथा यस साप्ताहिकका शुभचिन्तक प्रताप विष्टज्यूका पूजनीय पिता रुद्रबहादुर विष्टको निधनप्रति हामी स्तब्ध भएका छौं । यस दु:खद् घडीमा दिवंगत आत्माको चीरशान्तिको कामना गर्दै शोकसन्तप्त परिवारजनप्रति धैर्य धारण गर्नसक्ने शक्ति मिलोस् भन्ने कामना गर्दै हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछौं

प्रेसकाउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त
विकास परिवार
www.bikaskhabar.com खबरपत्रिका साप्ताहिक

'जोन'मा कृषक आवद्धता

◆ मञ्जरी बलामी

थाहामा रहेको नेपाल सरकार कृषि विकास मन्त्रालय प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना कार्यान्वयन इकाइ तरकारी जोन शिखरकोट पालुङको तरकारी जोन अन्तर्गत ८५ वटा कृषि समुह सूचीकृत भएका छन् । जोनमा सहकारी र फर्महरू पनि सुचिकृत भएको इकाइ प्रमुख सुजन अम्गाईले जानकारी दिए । सूचीकृत हुनेमा १० वटा ईन्द्रसरोवर गाउँपालिकाको कृषक समूहहरू रहेका छन् भने जम्मा लगभग २५ वटा फर्म, २ वटा सहकारी र बाँकी कृषक समूहहरू रहेका छन ।

परियोजना कार्यान्वयन इकाइ शिखरकोट यस आर्थिक बर्ष २०७४/०७५ देखि मकवानपुर जिल्लाको थाहा नगरपालिका १ देखि १० र ईन्द्रसरोवर गाउँपालिका वडा नं १ देखि ५ मा तरकारी खेतीको उत्पादन, ब्यवसायिकरण, प्रसोधन तथा बजारीकरण गर्ने उद्धेश्यले बिभिन्न कृषि समूह, कृषि सहकारी, कृषि उद्यमीरफर्म तथा जल उपभोक्त समिति मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सुचिकृत भएका समूहहरूसंगको छलफल र सहकार्यमा कृषि कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने जनाइएको छ ।

कृषि पेशालाई थप व्यवस्थित गर्न कृषिमा यान्त्रिकीकरण, ट्र्याक्टर र पावर टेलर प्रविधिको विकासका लागि औजारहरूको अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिने प्रमुख अम्गाईले बताए ।

तरकारी उत्पादनको उर्वर क्षेत्र मानिएको थाहानगर र इन्द्रसरोवरमा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परि योजनाको सहयोगमा कृषिलाई आधुनिकीकरण गर्न खोजिएको इकाई प्रमुख आम्गाईले बताए ।

जसले गर्दा हामीलाइ काम गर्न सहज हुन्छ ।" जोन परियोजना कार्यान्वयन इकाइ मार्फत व्यवशायीक तरकारी उत्पादनलाई जोड दिनुका साथै कृषकहरूको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू, उन्नत खेती प्रविधि प्रदर्शनी लगायतको कार्यक्रमहरू संचालन हुने जनाइएको छ । कृषि उपज उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरणमा सहयोग पुग्ने कार्याक्रमका लागि परि योजनाबाट कृषकहरूले कृषि संग सम्बन्ति कार्यमा ५० प्रतिशत र पुँजीगत कार्यमा ८५ प्रतिशतसम्म अनुदान प्राप्त गर्न सक्ने बरिष्ठ कृषि अधिकृत अम्गाईले बताए । "केन्द्रिय निकायबाट कार्यक्रम संचालन र तय हुने हुँदा यो सुरूवाती समयमा कुनै पनि ठोस कार्यक्रम छैन, केहि जोनले नै स्वतन्त्र रूपमा संचालन गर्ने कार्यक्रमहरूमा–तालिमहरू र प्रदर्शनहरू छन, अरू अधिकाशं कार्यक्रमहरू कृषकको मागमा आधारित छ, कृषकहरूको बास्तबिक आवश्यकतालाइ सम्बोधन गर्ने नै यसको लक्ष्य हो ।" अंगाइले भने ।

जोन मार्फत किसानहरूले अत्याधुनिक कृषि प्रविधि अपनाएर उत्पादनमा वृद्धि गर्न सक्ने र उच्च गुणस्तरको तरकारी उत्पादन गरेर राम्रो मूल्य लिन सक्ने उनले बताए । कृषकले प्लास्टिक टनेल, हाते ट्र्याक्टर, तालिमहरू, भकारो सुधार लगायत जुनसुकै कार्यक्रम माग गर्न सक्ने र त्यसमा ५० प्रतिशत अनुदानको ब्यवस्था हुन्छ भने साना सिचाइ निर्माण, कुलो निर्माण, कुलो मर्मत, तरकारी राख्ने घर निर्माण, आलु राख्ने घर निर्माण लगायतका पुजीगत शिर्षक भने ८५ प्रतिशत अनुदानको ब्यवस्था हुने वरिष्ट कृषि अधिकृत सुजन अंगाइले बताए ।

पत्रकार विष्टलाई पितृ शोक

◆ विकास संवाददाता

नेपाल पत्रकार महासंघका पूर्वकेन्द्रीय सदस्य तथा महासंघ मकवानपुर शाखाका पूर्व अध्यक्ष प्रताप बिष्टलाई पितृ शोक परेको छ ।

बिष्टका ८६ बर्षीय पिता रूद्रबहादुर बिष्टको काठमाडौमा निधन भएको हो । उनको काठमाण्डौमा शुक्रवार अपरान्ह मृत्यु भएको परिवारजनले बताएका छन् ।

नेपाल जेसीजमा पालुङका श्रेष्ठ मनोनित

◆ विकास संवाददाता

पालुङ जेसीज वर्ष २०१५ का शाखा अध्यक्ष थाहा नगरपालिका-१ ओखरबजार निवासी जर्म श्रेष्ठ नेपाल जेसीज वर्ष २०१८ का लागि क्षेत्र ख को एनजिओ/आइएनजिओ कोअर्डिनेटरमा मनोनित भएका छन् । युवाहरूको नेतृत्व व्यक्तित्व विकासका लागि सन् २००० मा स्थापित पालुङ जेसीजको श्रेष्ठले सन् २००७ मा सदस्यता लिई २०१० मा महासचिव, २०११ मा कार्यकारी उपाध्यक्ष, २०१२ मा शाखा सम्पादक, २०१३ मा कानुनी सल्लाहकार पद सम्हाल्दै २०१५ मा पालुङ जेसीजको अध्यक्ष भएका थिए ।

श्रेष्ठले नेतृत्व सम्हालिएको वर्ष नै पालुङ जेसीजको आतिथ्यतामा नेपाल जेसीजको क्षेत्र ख सम्मेलनको समेत आयोजना गरेको थियो भने उनकै वर्ष २००३ का शाखा अध्यक्ष खड्ग गोपालीले सुरु गरेको जेसीज सभाहल १५ लाखको लागतमा कार्य सम्पन्न गरिएको थियो ।

पालुङ जेसीजसंगै श्रेष्ठ नेपाल स्वयम्सेवी रक्तदाता समाज मकवानपुर का सचिव, ल्यायम्ह पुचः मकवानपुर शाखामा अध्यक्ष, नेपाल विद्यालय कर्मचारी युनियन थाहानगरका सचिव र श्री झम्केश्वरी मावि, थाहा-१ का लेखापाल हुन समाजसेवा तथा नोकरीसंगै उनी व्यवसायी पनि हुन् । उनले जे.वि. बुक्स एण्ड स्टेशनरी डिष्ट्रिब्यूटर्स र आरभ क्रियशन सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ ।

थाहामा अन्तरक्रिया कार्यक्रम

◆ विकास संवाददाता

उत्तरी मकवानपुरको थाहानगर पालिकामा पशुपंक्षी खोप तथा पशु स्वस्थ्य शिविर सम्बन्धि एक दिने अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । थाहा नगरपालिका पशु सेवा केन्द्रको आयोजनामा थाहा नगरपालिका ३ शिखरकोटको विकास घरमा भएको हो ।

अन्तरक्रियामा थाहा नगरपालिकाका पशु सेवा शाखाका प्रमुख राघबेन्द्र मिश्रले सहजीकरण गरेका थिए । अन्तरक्रियामा थाहा नगरमा पशु प्राविधिक कम हुँदा समस्या भएको, पशुको यकिन तथ्याङ नभएको, पशुपालनको लागि पकेट एरिया छनौट गर्नुपर्ने, काम तथा परिश्रम अनुसार को कृषि प्राविधिको सेवा सुविधा हुनुपर्ने, पशुपालन किसानले कसरी पशुपालनलाई फाईदा मुखी बनाउने, भन्ने विषमा अन्तर क्रिया तथा छलफल भएको थियो । साथै सहभागीको विभिन्न प्रश्नहरूको समेत सहजकर्ता मिश्रले जवाफ दिएका थिए । मिश्रनले गाई भैसी एचएस एण्ड बिक्यु १२ सय, बाख्रा पीपीआर २० हजार डोज, बंगुर सुंगुर स्वाइन फिबर १६० को योजना भएको सबैलाई जानकारी दिए । कार्यक्रममा वडा नं. ७ का वडा अध्यक्ष सनमसिं मुक्तान, लालीगुराँस महिला बहुउद्दश्यीय सहरकारी संस्थाका रिता प्रधान, थाहा नगरपालिका सूचना शाखा प्रमुख सुरजकुमार भुजेल, पशु प्राविधिक कृष्ण काजी प्रधानलगायत पशुपालक कृषकहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

टिष्टुङमा दुर्घटना एकको मृत्यू

◆ विकास संवाददाता

परिक्षा सकिएको ३ दिन मात्र भएको थियो, अब पर्खाइ थियो नतीजाको । तर, नतीजा सुन्न नपाउँदै मृत्युवरण गर्नुपर्‍यो । विहीबार अपरान्ह थाहा नगरपालिकाको टिस्टुङ एकाएक शोकमा डुब्न पुग्यो । थाहा-११ टिस्टुङ देउरालीका संजिव तितुङको विहीबार थाहा-१२ मा पर्ने काफलडाँडानजिक भएको सवारी दुर्घटनामा ज्यान गयो । उनी नौखण्डेको बागेश्वरी माविमा कक्षा ९ मा अध्ययनरत थिए । उनले चलाएको बा ९३ प १२४६ नं. को स्कुटरलाई विपरित दिसाबाट आएको ना ६ ख १९०६ नं. को १२ चक्के ट्रकले ठक्कर दिएको थियो ।

स्थानीयका अनुसार संजिव देउरालीबाट नौखण्डेसम्मका लागि भनेर साथीको स्कुटर लिएर गएका थिए । नौखण्डेमा उनको भेट एसइइ परिक्षा दिन बसेका विकास घलानसँग भयो । मकवानपुर र धादिङको सीमाना नजिक पर्ने थाहा-१२ गैरीगाउँ घर भएका विकास नौखण्डेमा वागेश्वरी माविकै होस्टेलमा बस्ने गर्छन् । नौखण्डेबाट संजिव र विकास दुबै गैरीगाउँतर्फ जाँदै थिए । संजिवले स्कुटर चलाएका थिए । वागेश्वरी माविमा ८ कक्षामा अध्ययनरत नेपाल लामाका अनुसार संजिवले दुई-तीन वर्षदेखि नै मोटरसाइकल चलाउँदै आएका थिए

दूर्घटनामा विकास घाइते भएका छन् । उनको ३ वटा दाँत भाँचिएको छ । उपचारका लागि उनलाई पालुङ प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र ल्याइएकोमा थप उपचारका लागि काठमाण्डौं पठाइएको छ । 'अरू दख्खल त एक्स रे गरेपछि थाहा हुन्छ, तर अवस्था समान्य छ' विकासको उपचारमा संलग्न पालुङ प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रका डा. मोनिष्मा मल्लले भनिन् । विकासको एसइइको परिक्षा बिहीबारबाटै शुरू भएको हो । बज्रवाराही मावि केन्द्रबाट परिक्षा दिइरहेका विकास विहीबार बज्रवाराही मावि केन्द्रमा अँग्रेजी विषयको परिक्षा दिएर नौखण्डेस्थित विद्यालयको होस्टेलमा फर्किएका थिए ।

थाहाले गर्यो ज्येष्ठ नागरिक सम्मान

◆ जनक तामाङ

मकवानपुर थाहा नगरपालिकाका १२ वटै वडाका जेष्ठ नागरिकलाई सम्मान स्वरूप न्यानो सामाग्री वितरण गरिएको छ । थाहा नगरपालिकाका नगर प्रमुख लवशेर विष्टको प्रमुख आतिथ्यता तथा सामाजिक विकास समितिका अध्यक्ष किरणमान बलको सभाध्यक्षतामा १ चैत्रबाट वडा नं. १ मा वितरण सुरू गरिएको हो । उम प्रमुख खड्ग गोपालीको विशेष आतिथ्यता, थाहा नगरपालिका प्रशासन तथा सामाजिक विकास शाखा संयोजक अनिल लामिछाने, सामाजिक विकास समितिका उप संयोजक विष्णुबहादुर गुरूङ, सदस्य दिपेन्द्र कुमार थिङ लगायतको आतिथ्यतामा वितरण कार्यक्रम भएको हो ।

थाहा नगरपालिकाको नगरसभाबाट पारित भएको जेष्ठ नागरिक लक्षित कार्यक्रम अन्तर्गत १२ वटै वडाका जेष्ठ नागरिकलाई न्यानो सामाग्री वितरण गरेको हो । प्रति वडा १० जनाका दरले जेष्ठताको आधारमा जेष्ठ नागरिकलाई फाईबर सिरक थर्मस र लठ्ठी वितरण गरिएको सामाजिक शाखाका संयोजक अनिल लामिछानेले जानकारी दिए । वडा नं. १, २, ३ र ४ मा चैत्र १ गते, वडा नं. ५,९, र १०, मा २ गते, वडा नं. ६,११ र १२ मा ४ गते र वडा नं. ७ र ८ मा ५ गते न्यानो सामाग्री वितरण गरिएको हो । वडा नं. १ मा सबै भन्दा जेष्ट नागरिक ९२ वर्षिय रत्नबहादुर प्रधान, २ मा ८५ वर्षिय चन्द्र कुमारी नापित, ३ मा ९० वर्षिय रामजी रायमाझी, ४ मा ८९ वर्षिय गोमा अधिकारी, ५ मा ८९ वर्षिय खडानन्द विडारी, चतुरमायाँ थोकर रहका छन् ।

त्यसैगरि वडा नं. ७ मा ९२ वर्षिय सुनमायाँ थिङ, वडा नं. ८ मा ८३ वर्षिय धन बहादुर थापा, वडा नं. ९ मा ९४ वर्षिय भरत बहादुर विश्वकर्मा, वडा १० मा ९८ वर्षिय हर्कमान स्याङ्तान, वडा ११ मा ९८ वर्षिय ठूली रूम्बा र वडा नं. १२ मा ९८ वर्षिय साईली थिङ रहेका छन् । आगामी वर्षमा थप प्रभावकारी रूपमा नागरिकलाई सम्मान गर्ने सामाजिक शाखा प्रमुख लामिछानेले बताए ।

अब हाम्रै थाहानगरको ओखरबजारमै
छपाईको शुभारम्भ
फ्लेक्स प्रिन्ट
काठमाण्डौं, हेटौंडा धाउनै पर्दैन...
अत्याधुनिक नयाँ मेसीनद्वारा १ घण्टा भित्र बोर्ड,ब्यानर तयार
AARAV creation
DESIGN FLEX PRINT PHOTOGRAPHY
Thaha-1, Okharbazar, 9855068340/9802068340
हाम्रा अन्य सेवाहरू
फ्लेक्स प्रिन्ट (ब्यानर/साइनबोर्ड)
होडिङ बोर्ड/स्टिकर प्रिन्ट/
फ्लेक्स फोटो/मायाको चिनो तयारी
प्रमाण-पत्र/कदर-पत्र/प्रशंसा पत्र तयारी
कार्यक्रमको ब्याच तयारी
विभिन्न डिजाइनका फ्रेमिङ
फोटो स्टुडियो/पि.भि.सी. कार्ड
9855068340/9802068340

थाहाका दशरथ बीसवर्षदेखि कटेरोमा बन्धक

◆ विकास संवाददाता

मानसिक रोगले च्यापेपछि २० वर्षअघि पशुसरह बाँधिएका ४५ वर्षीय दशरथ कार्कीको हालत अहिले पनि उस्तै छ । मकवानपुरको थाहा नगर पालिका वडा नम्बर ७ आग्रा चल्तीमा फलामे साङ्लोले बाँधिएका उनलाई राख्न बेग्लै जस्तापाताले छाएको कटेरो बनाइएको छ। देब्रे खुट्टामा बाँधिएको साङ्लो छाप्रोभित्र गाडिएको काठमा बाँधिएको छ । कार्की चाहेर पनि साङ्लो खोलेर यताउता हिंड्न सक्तैनन् । २४ सै घण्टा उनी त्यहीँ पशुझैं बाँधिएर बस्छन् । त्यही छाप्रो नै उनको संसार हो । भुइँमा काठका फ्ल्याक ओछ्याइएको छ। उनी रातमा त्यसैमा सुत्छन्, दिनमा बस्छन् । आङ छोप्ने लुगा मयलले काती परेको छ । खुट्टाहात उस्तै । दशरथ दिसापिसाब पनि छाप्रोभित्रै गर्छन् । त्यसका लागि प्लास्टिकको बाटा राखिएको छ । छाप्रोनजिक उनको घर छ । घरमा बा-आमा छैनन् । दुवैको मृत्यु भइसक्यो। आमाको मृत्यु गत वर्ष मात्र भएको हो। जीवित हुँदा आमाले नै उनको स्याहार सुसार गर्थिन्। अहिले साहिँला दाजु सहदेवले त्यो जिम्मेवारी लिएका छन्। बिहान-बेलुका भात ल्याइदिने, दिसापिसाब फालिदिने काम सहदेवकै हो। 'बा आमा बितेपछि मैले स्याहार गर्दै आएको छु' सहदेवले भने।

दशरथ बेलाबेला सुरको कुरा गर्छन्। कहिले साङ्लो चुँडालेर दौडन खोज्छन्। दशरथका ३ दाजुभाइ २०४८ सालतिर कामको खोजीमा भारत गएका थिए। दुई वर्ष भारतमा काम गरेर दुई जना फर्के तर उनी फर्केनन्। दशरथ २०५१ सालमा घर आए। त्यतिबेलै उनमा मानसिक समस्या देखिइसकेको रहेछ। एकहोरो टोलाएर बस्ने, एक्लै कुरा गर्ने गर्थे। एक वर्ष घर बसेर फेरि उनी हेटौंडाका सडकतिर भौंतारिए। आमाले थाहा पाएर अर्को छोरालाई लिन पठाइन्। २०५३ सालको सुरूमा घर आएका थिए। कसैले भनेको नमान्ने, छरछिमेक देखेपछि पिट्न खोज्ने, ढुंगामुढा गर्ने, भीरपाखामा दौडने र राति पनि नसुत्ने भएपछि २०५४ सालदेखि उनलाई घरकै पेटीमा डोरीले बाँधेर राखिएको थियो। डोरी पनि चुँडालेर भाग्ने, घरपरिवारका मानिस देखेपछि मनपरी बोल्ने गरेपछि उनलाई घरछेउकै बारीको पाटामा सानो जस्तापाताको टहरो बनाएर राखियो। त्यही बेलादेखि बाँधेर राखिएको स्थानीय स्वास्थ्यकर्मी चिनियाँ लामाले बताए।

घरपरिवारले उपचार नगराएका पनि होइनन्। ५ वर्षअघि उपचारका लागि राजधानीस्थित पाटन अस्पताल लगिएको थियो। डाक्टरले मानसिक रोगको औषधि दिए। नियमित रूपमा औषधि सेवन गर्दा ठिकैजस्तो देखिन्थ्यो तर औषधि नै नखाने भएकाले रोग निको हुन सकेन।

'अस्पतालमै राखेर उपचार गर्न सक्ने हैसियत परिवारको छैन,' स्थानीय शिक्षक नारायण कार्कीले भने, 'साङ्लाको बन्धनमै उनको जवानी बित्यो।' दशरथको पुरानो घर पनि भूकम्पले भत्किएको छ। परिवार पनि टहरामा छन्। 'लामो समय भएकाले उपचार हुन्छ कि हुँदैन भन्न सकिन्न,' स्वास्थ्यकर्मी लामाले भने, 'गाउँ घुम्ने क्रममा दशरथको दयनीय अवस्था देखियो।'

टिपर त्रासदी ... ..

लाउँछन् ।' टिपर चालकलाई साहुले ढुवानी टिपको आधारमा पैसा दिन्छन् । सडक दुरीको आधारमा टिपको एक हजार देखि पन्ध्रसयभन्दा बढिसम्म चालकले पाउँछन् । बढि टिप भ्याउनका लागि चालकहरू सक्दो सवारी हाँक्छन् फलस्वरूप दुर्घटनाको जोखिम झन बढ्छ ।

थाहा नगरपालिकाको शिखरकोट आसपास, बज्रवाराही, चित्लाङ आग्रा र टिष्टुङ तथा छिमेकी भिमफेदी गाउँपालिका जोड्ने त्रिभुवन राजपथ सडक भएर करिब तीनसय बढी सवारी गुड्छन् भने यस सडकमा दैनिक पचास भन्दा धेरै पटक टिपर ओहोर दोहोर गर्छन् । थाहानगरमा धादिङ र हेटौंडाका विभिन्न खानीहरूबाट ढुंगा, गिट्टी बोकेर टिपर आईपुग्छन् । थाहानगरको घट्टेचौरमा संचालनमा ल्याइएको गोरखनाथ बालुवा प्रशोधन केन्द्रका लागि बालुवा ओसारपसारमा पनि टिपर संचालनमा रहेका छन् ।

ढुवानीका साधनहरूको लापर्वाहीका ढंगबाट तिब्रगतिमा टिपर हाँकेकोमा स्थानीयहरूले खबरदारी थालेका छन् । केही टिपरमा लोड भएको निर्माण सामाग्री नढाकिकनै ढुवानी गरिएका कारण धूलो घरभित्र पसेको भन्दै उनीहरूले रिस गरेका छन् । थाहा नगरपालिकाका प्रमुख लवशेर विष्ट 'टिपर आतंक'बाट मुक्त गर्नेबारे छलफल भएको बताउँछन् । थाहानगरमा यातायात चाप बढेसंगै व्यवस्थित पार्किङ स्थल नहुनुले पनि दुर्घटना बढेको स्थानीय राखी लामाको भनाइ छ ।

सवारी दुर्घटनाको कारण भने यति मात्र हैन । साँघुरो सडक, तीव्र गति, सडक छेउछाउमा निर्माण सामाग्री, लामो समयसम्म थुपार्नु, सडक छेउछाउमा फुटपाट व्यवस्थापनका लागि नगरपालिकाको दीगो योजना नहुनुले पनि दिनदिनै थाहानगरमा सडकमा जोखिम बढ्दै गएको हो ।

● ljsf; dN6ldl8ofsf nflu k|sfzs :सुरजकुमार भुजेल (९८५५०६८६९५)● ;Dkfbs : कुमार नेगी (९८५५०६८०७०)● ;dfrf/ ;Dk|fs ः अशोकसुजन श्रेष्ठ (९८५५०६८३५३)● sfof{no : थाहा-४, मकवानपुर● d'b|f : श्रीया अफसेट प्रेस हेटौंडा ● OdjfN bikaskhabargmail.com